Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Biblia, lat

Mit Postilla litteralis von Nicolaus de Lyra, Expositiones prologorum von Guilelmus Brito, Additiones ad Postillam Nicolai de Lyra von Paulus Burgensis und Replicae contra Burgensem von Matthias Doering

Doering, Matthias

[Lyon], nach 7. Mai 1485, um 1488

Prologus in librum osee prophete

urn:nbn:de:bsz:31-304045

Visual Library

Incipit expoſitio in plogū. xij. pphetarum.

Non idē ordo ⁊c. Iſte plogus communis eſt. xij. paruis pphetis ⁊ hʒ quatuor pticulas. In prima tangit apud hebreos ⁊ .lxx. diuerſitas ordinis pphetaꝝ cum dicitur. Nō idē eſt ordo ⁊c. In ſecūda oſtēditur ꝙ variū habēt modū ſcribēdi ibi. Oſee comaticus eſt ⁊c. In tertia ſubdit eorum collectio ī vnū ibi. Et quia longū eſt ⁊c. In quarta diſtiguū/tur tēpora pphetationum. ibi. Et oſee ſynchronon eſaie ⁊c. His viſis littere inſiſtamus.

b Apō hebreos quos hieroni. imitatur.

c Qui eſt apud nos latinos ſm .lxx. interptes. vñ dic gl. Ordo. xij. pphaꝝ ſm. lxx. tal' ē oſee: amos: micheas: iohel: abdias: ionas: naū: abacuc: ſophonias: agge⁹: ʒacharias: malachias. Scdʒ hebreos vero quos hier. ſequitur tal' ē ordo oſee: iohel: amos: abdias: ionas: micheas: naum: abacuc: ſophonias: agge⁹: ʒacharias: malachias.

b Unde. ḡa ſcʒ apō hebre. quos ſequimur ſunt taliter ordinati.

Incipit plogus in librū duodecim prophetarum.

Non[a] idē ordo eſt duodecim pphetarum apud[b] hebreos q̄ ē[c] apō nos. Nā[d] ſm[e] id qō ibi legit: hic[f] quoqʒ diſpoſiti[g] ſunt. Oſee[h] comaticus[i] ē ⁊[k] quaſi per ſentētias loquēs[l] Iohel[m] plan⁹ in principiis in fine obſcurior: ⁊ vſqʒ[n] ad malachiā hñt ſinguli pprietates[o] ſuas: quē[p] eſdram ſcribā legiſqʒ doctorem hebrei autumāt[q]. Et quia longū eſt nūc de omnib⁹ dicere hoc tantū voſ o paula[r] ⁊ euſtochiū admonitas ſcire volo vnū[s] librū eſſe duodecim pphetarū ⁊ oſee ſynchronō[t] eſaie malachiā[u] vero aggei: ⁊ ʒacharie fuiſſe[v] tpib⁹. In qbus[x] aūt tēpus non prefertur in titulo: ſub illis[y] eos regibus pphetaſſe: ſub quibus ⁊ hi qui ante habent titulos prophetauerunt.

Item alius prologus.

Regule ſunt he: ſub quibus ſignificationib⁹ nominū: ad quas trib⁹ per pphetas ſmo domini dirigatur. Quotienſcunqʒ ad decē tribus tēditur prophetia: ſub hiis nominibus deſignantur id ē effraim ſamaria iſrael ioſeph: iezrael: bethel bethauen: ⁊ interdum iacob. Quādo autē ad duas loquitur tribus ſub his nominibus ſermo profertur id eſt iuda hieruſalē beniamin domus dauid: ⁊ interdum iacob. Aliquotiens iſrael ad totas duodecim tribus refertur. Duplex eſt apud hebreos ſententia de his q̄tuor verſibus: qui in capite ſunt prenotati. Pleriqʒ enim dicunt ꝙ ab eſdra ſcriba in omnibus prophetis ſic fuerit intitulatum: vt preſcripto vniuſcuiuſqʒ nomine prophetia cuius ſit ſequens noſcatur. Ipſe eſt autem eſdras: qui vltimus prophetarum malachie nomine ſcribitur. Alij vero dicunt ꝙ ab ipſis prophetis per ſpiritum ſanctū vt cetera ſunt cōſcripta.

Incipit prologus in librum oſee prophete.

Temporibus[a] ozie ⁊ ioathe[b] achaʒ[c] ⁊ ezechie[d] regum iuda.

e Scdm id qō legitur apud hebreos. f Hic. i. in iſta tranſlatiōe qua modo cōiter vtitur eccleſia. g Diſpoſiti ſunt. an/te tranſlationē iſtā cōiter currebat editō. lxx. h Oſee. Sicut ait iſido. ethy. vij. Saluator aut ſaluās interptatur: dū eñ iram dei in populū iſrahelem ob crimen ydolatrie pphetaſſet: domui iude ſalutē pnūciauit: pp̄ter qō Ezechias rex iuda ſublatis ydolis que precedētes ꝯſecrauerāt templū dñi purgaſſe ac purificaſſe mōſtratur. i Comaticus eſt interlinearis. i. abbreuiator: p qō tangitur pprietas comatis. eſt eñ coma pūctata platio orōnis per minores deciſiones: vt ore: genis: oculis: per idē metris addiſce eloquio: forma: nobilitate cares: ecce quelibet deciſio ſiue particula orōnis parū valet per ſe. ſʒ oēs inſimul aggregate reddunt perfectū ſenſum. Colō aūt eſt punctata platio ſm maiores deciſiones que perfectū reddūt ſenſum ſed nō perfectā ſententias ſicut dictū eſt ſupra in plogo ſup eſaiā. Dicitur ergo abbreuiator. q: breues habet clauſulas quaꝝ quelibet p ſe nec pfectū ſenſum reddit nec pfectā ſententiā. Unde cū hiero. dixiſſet. Oſee comaticus eſt. expoſuit ſeipſum dicens. k Et. pro id eſt. l Quaſi per ſententias loquēs. licet eñ quelibet clauſula videatur cōpletā repreſentare ſentētiā. tamē ſuſpēditur ſentētia vſqʒ p⁹ cōpletā totalem orōnem. ſicut patet in cōſtructōe ſuſpēſiua. Verbi gratia. Oſee. i. dicitur. Uade. ecce. q. vna ſētētia. Sume tibi vxorem fornicationū. ecce quaſi alia ſentētia. Et fac filios fornicationum. ecce quaſi tertia ſententia. ⁊ tamē nondū cōpletur vſqʒ ad finem v̄ſus cū dicitur. Qr fornicās fornicabit terra a dño. Unde ſic intelligēda eſt gloſa que dicit. Comatic⁹. i. diuiſus. ſupple p clauſulas. eo ꝙ in ſingulis clauſulis diuerſas vel plenas ſentētias dicat. i. dicere videat. Aliter exponitur. Et q̄ſi p ſententias loquēs. i. pfundas v̄boꝝ itelligētias ſm ꝙ hug. ō ſanc. vic. diffinit ſniam dicēs Snia eſt profundior intelligētia que niſi expoſitione vel interptatiōe nō inuenitur. vide ī plogo eſai. de col. ⁊ comatib⁹.

m Iohel planus ī pricipiis. i. in pricipio: plurale ponitur p ſingulari Nota ꝙ principiū ⁊ initiū differunt. Initiū p̄prie dicitur ante qō nō eſt aliud. principiū autē poſt qō eſt aliud. ⁊ ſic mediū quodāmō dicit principiū reſpectu finis ⁊ ideo dicitur planus ī pricipiis. i. in initiō ⁊ medio. ⁊ ī fine eſt difficilis

n Et vſqʒ incluſiue.

o Proprietates. i. proprios modos ſcribēdi.

p Eſdram ſcribā. i. Eſdre. vij. Ipſe eſdras aſcēdit de babylone ⁊ ipſe ſcriba velox. eo ꝙ legē moyſi cōbuſtam velociter reparauit. vel quaſdam figuras inuenit in hebreo quibus velociter ſcribitur.

q Autumāt. i. putāt vel affirmāt. autumo as. dicit putare. affirmare. confidere. ⁊ cōponit ab ab. ⁊ nimos qō eſt mens. q. a mente ſic haberi. ⁊ inde dicitur hic autuma hui⁹. me. eſtimatio: vnde.

r O paula ⁊ euſtochiū. de his inuenies ſup in plogo ſup ioſue verſus finē. ad petitōnē iſtaꝝ trāſtulit hiero. iſtū librū. s Admonitas vos volo eſſe ſupple h. ſ. t Unū librū eſſe. xij. pphetaꝝ. qui hebraice dicit tareſara. ſed quare ē vn⁹ liber. in plogo ſup libros regū ponit rō. vt. ſ. apō hebreos tot eſſent libri quot ſūt littere alphabeti. vel aliter ſm yſido. qui ait in. vi. eth. Libri. xij. pphetaꝝ auctoꝝ ſuoꝝ noīb⁹ p̄notant. q̄ ppterea dicūtur minores eo ꝙ ſmōes eoꝝ breues ſūt. vñ ⁊ ꝯnexi ſibi inuicē ī vno volumie cōtinetur. ſ. ppt breuitatē ſuā. Sʒ querit q̄re libri ve. teſt. rñdēt in numero litteris alphabeti. ⁊ nō libri noui teſti Rñdeo q: vet⁹ teſta. fuit initiale ⁊ q̄ſi elemētale ad nouū. ad qō dēſignādū cuilibet libro rñdet vnū elemētū hebraici alphabeti. ſicut meli⁹ ſcribit in plogo ſup regū. v Synchronō. i. cōtēporaneū. a ſyn qō eſt con. ⁊ chronō qō ē tēp⁹. q: in eiſdē tpib⁹ ⁊ ſub eiſdē regib⁹ pphauerūt ſicut pʒ in titulis eorūdē. x Malachiā v̄o ⁊c. interlinearis. Eſdrā fuiſſe autumāt qui velox ſcriba fuit. iſtos aūt tres. ſ. malachiā. aggeum ⁊ ʒachariā cōiūgit. q: ipſi pphauerūt ꝯ reedificatōe hierlm. y Fuiſſe tpib⁹ interlinearis. p⁹ reditū de captiuitate. In fine ponit regula p quā ſciri pōt qb⁹ tpib⁹ pphe ſinguli pphauerūt. cū dicit z In quib⁹ aūt pphis tps nō pfert in titulo. vos volo admonitas eſſe. a Sub illis eos regib⁹ pphaſſe. ſub quib⁹ ⁊ hi qui añ eos hñt titulos. i. reges ī titulis noīatos pphauerūt. Explicit q̄liſcūqʒ expoſitō iſti⁹ plogi.

Incipit expoſitio plogi in Oſee prophetā.

Tempoꝛib⁹ ozie ⁊c. Iſte prologus q pricipaliter p̄ponitur oſee duas hʒ particulas pricipales. In p̄mō oñditur quō tpe oſee

et[e] hieroboã[e] filij iohe regis.
Oſee[f] filius beeri ad[g] prophetiaꝫ
dicendã ſpiritusancto replet⁹ eſt
Dememorato itaqꝫ numero regū
achaꝫ[h] rex iuda ⁊ hieroboã rex iſrl[i]
dñm derelinquẽtes vt[k] hiſtorie re-
gū et[k] palypomenon indicãt etiã
iſrael ydolatrie crimẽ imperio ac
ptãte ſua admittere[l] coegerunt.
Propter[m] qḋ de⁹ ad oſee hec lo
cutus eſt dicens. Accipe tibi vxo-
rem fornicariam ſiue fornicationũ
et[n] fac filios fornicationũ. Forni-
cariam itaqꝫ non[o] elocati corpis[p]
meretricẽ: ſed gẽtilẽ deũ ignoran-
tem appellat: que dei creatoris ſui
amore contẽpto: ſymulachrorū
ſe ſubiecit deſiderijs. Sꝫ cũ dei p
cepto propheta in hac paruiſſet
cõceptũ et ea filiũ ieꝫrabel pcepit
noiare deo[q] pollicente: poſt breue
tẽpus ſanguineũ[r] ieꝫrabel i domo
iehu vindicare. Cui⁹ ꝓmiſſiõis
hec cã eſt: iehu[s] p heliſeũ in regeꝫ
inuncto ad[t] defendẽdũ ſãguinẽ

naboth: cuius ieꝫrabel queqꝫ nũc
tpis metropolis[v] erat: quēꝫ ieſra
hel achab regis iſrael vxor inter-
emerat[x] ſicut regũ hyſtoria[y] expo-
nit. Is cũ grauiter iuxta diuinũ p-
ceptũ vindicãdi ſanguis cã in oẽꝫ
memorati[y] domuꝫ deſeuiſſet[z] hoc
pacto dñm[a] dereliquiſſe inuenit:
cuius[b] ꝓnepote hieroboã: qui[c] le
ctione ↄprehẽſus eſt: originis ſue
facta mutãte: ac cõtra dei pcepta
⁊ religionem[d] cum populo iſrael
agente: ſanguis naboth: qui[e] i lo-
co certe ieꝫrahel fuerat[f] ꝓfuſus in
domo iehu patris[g] memorati: hie
roboe ꝓ peccato redundaturus[h]
ſignificat. Hoc factũ eſt vt ira dei
vel pplo iſrael p denũciatõem ꝓ
phete ꝓceſſura deberet: domui[i]
aũt iude miſericordia[k] lectõne cõ
prehẽſa ob[l] hoc ꝓmiſſa[m] eſt q2[n]
eꝫechias rex iuda filius achã ſub-
latis ydolis: que tam[o] pater eius:
qꝫ ceteri reges conſecrauerunt: tẽ
plum[p] dei purgaſſe ⁊ purificaſſe[q].

prophetauit cũ dicitur. tẽporibus oꝫie etc̃. In ſcḋa põitur cã motiua
que eũ ad ꝓphetãdũ induxit. ibi. De memorato itaqꝫ nũero et cetera.
vbi duplex tãgitur inductiuũ. Primũ eſt malorũ culpa et pena illis i
fligẽda. Secũdũ eſt bonorũ bonitas et ꝓmiſſio illis facta. ibi. domui
aũt iude. Itẽ in prima parte ſcḋe partis pricipalis prio tangitur cul
pa et ſignũ. iubetur eñ
ꝓpheta accipere mulie
rẽ fornicariã ad õſignã
dũ ſpũalẽ fornicatõnẽ
populi iſrael. Secũdo
ponitur ſignũ pene. ibi
Sed cũ dei pcepto etc̃.
iubetur eñ vocare filiũ
quẽ genuit ieꝫrabel: ad
deſignãdũ ꝙ eadẽ vin
dicta accipiet de pctõ
iehu que accepta eſt in
ieꝫrael de ſanguie Na
both. tertio tãgitur rõ ſi
ue cã pene infligẽde. ibi
Cuius ꝓmiſſionis hec
eſt cã etc̃. His viſis lre
inſiſtam⁹.

a Tẽporib⁹ oꝫie. q̃ idẽ
eſt qḋ aꝫarias. iiij. Re-
gum. xv. ſꝫ. ij. palypo.
xxvi. appellat̃ oꝫias et
in ꝓphetis ſimiliter.

b Et ioathe. iiij. regū.
xxv. et. ij. palypo. xxvij.

c Achaꝫ. de q̃. iiij. reg.
xvi. ⁊. ij. palipo. xxviij.

d Et eꝫechie. de q̃. iiij.
reg. xviij. ⁊. ij. pali. xxix

e Et hieroboã filij ioe
de quo hẽtur. iiij. Reg.
xiij. xxiiij. ⁊. xv. Et no. ꝙ
iſte hieroboã nõ eſt ille
hieroboã ſub quo diui
ſus eſt iſrael a iuda. de
quo hẽtur. iij. Reg. xij.
q2 ille fuit filius nabath: iſte fuit fili⁹ ioas: nec deſcendit ab eo: ſed a
iehu tertia generatõe. f Oſee filius beeri. iſte fuit õ tribu iſachar
ortus in bethlemoth: vt dicit glo. g Ad ꝓphetiã dicendã. de qua
dicit hiero. in glo. Patet oſee añ captiuitatẽ ꝓphetaſſe ſub oꝫia et io
athan: et ip̃am ingruẽtẽ ſub achaꝫ luxiſſe et pteritã ꝓpter emẽdatõeꝫ
iude reteruiſſe ſub eꝫechia rege. ꝓphauit eñ ante captiuitatẽ q̃. x. tri
bus captiuate ſunt a ſalmanaſar rege chaldeoꝝ. de q̃. iiij. Reg. xviij.
h Achaꝫ rex iuda. de quo hẽtur ꝙ deũ dereliq̃rit. iiij. regũ. xvi. et. ij.
palypo. xxviij. i Ut hiſto. reg. iiij. r. g. xiij. et. xvi. k Et paly
po. ij. pal. xxviij. de hieroboã nulla fit mẽtio in paly. in nr̃a trãſlatõe
forte editõ. lxx. de eo mẽtionẽ facit. vel ſic. l Ut hyſto. reg. indicãt
de achã et hieroboã. k Et palypo. de achaꝫ. l Admittere.
i. peccare. m Propter qḋ de⁹. ecce cã ꝓpter quã ꝓphauit. ſ. mali
cia regũ et ppl̃i eoꝝ. n Et fac filios fornicatõnũ. i. genera filios
de fornicaria prius nõ fornicãdo cũ illa. Quidã male habẽt fornica-
tõis. lxx. eũ nõ habẽt facꝫ tolle. o Nõ elocati. i. extra locati.
p Corpis meretricẽ. que locat corpus ſuũ ad turpes vſus. ſm ꝙ hi
ſtorice accipitur plan⁹ eſt ſenſus et dꝫ ſuppleri: tñ: q2 aliter cõtrariũ di
citur in glo. vbi dicit hiero. mirũ videt̃ ſm ſupficiẽ hiſtorie cur h̃ dñs
iuſſerit: vel cur ꝓpha iuſſus accipe fornicariã paruerit: ſꝫ neqꝫ dñs rẽ
turpẽ pcepit: neqꝫ ꝓpha obediẽdo peccauit: ſꝫ potius fornicariã ad
pudiciciã reuocauit: et manẽs in ſua bonitate de mala bonã fecit: qḋ
aũt in eo fit carnaliter i dño accipitur ſpũaliter qui accepit ſynagogã
viri ſui imemorẽꝫ. et cũ multis dijs gentiũ fornicantem. Ezech. xvi. et
xxiij. per totũ. q2 ergo dicitur in glo. qḋ fornicariã ad pudiciciã reuo-
cauit. ꝓpter h̃ ſupplẽdũ ẽ tñ: q2 ſimul fuit et gẽtilis: et fornicaria. i. ñ
fuit tñ fornicaria que locauit corp⁹ ſuũ ſꝫ et gẽtilis. q Deo polli
cẽte. i. ꝓmittẽte. ſupple cõminãdo. r Sanguinẽ ieꝫrabel i domo

iehu. vindicare. i. ſimilẽ vindictã accepturũ de iehu. qualẽ acce
pit de ieꝫrabel. i. ſicut vltus fuit de interfectorib⁹ naboth qui fu
it ciuis ieꝫrahel ſic vlciſcetur õ iehu. Sanguinem ieꝫrabel. i.
ſanguinẽ fuſum in agro ieꝫrahel vel ciuis ieꝫrahel. iiij. Reg. xxi.
s Iehu p heliſeũ in regẽ inũcto. iiij. Reg. ix. hoc videtur falſũ
q2 ibi legit̃ ꝙ he
liſeus miſit vnũ
de filijs ꝓphaꝝ
qui vnxit eũ. tñ
do ipe oĩ iuxit:
ſe q2 auctoritate
eius vnctus ẽ.

t Ad defẽdẽdũ
ſãguinẽ. i. vidicã
dũ: ſic iudith p
iurauit nabucho
donoſor: ꝙ defẽ
deret ſe de oibus
his.

v Metropolis
in regno ſamarie
i. ciuitas ad cui⁹
mẽſuras alie ciui
tates diſponebã
tur: a metros qḋ
eſt mẽſura et pol
qḋ ẽ ciuitas.

x Interemerat.
i. interemi pcepe
rat. iij. reg. xxi.

y Memorati. ſ.
achab. z De
ſeuiſſet. interficiẽ
do. iiij. reg. ix.

a Dñs derelĩq̃
ſe. iiij. reg. x. Nõ
receſſit a peccatiſ
hieroboã etc̃.

b Cui⁹ ꝓnepote
hieroboã. iſte nõ
fuit fili⁹ nabath
ſed filius ioas ꝓnepos iehu. iehu eñ genuit ioachaꝫ: ioachã
gẽnit ioas: ioas aũt gẽuit hieroboã. iiij. reg. xiij. c Qui le
ctõe cõprehẽſus id ẽ i ſcriptura cõprehẽſus eſt ſeq̃ facta patrũ
ſuoꝝ. ſ. iiij. reg. xiiij. Regnauit hieroboaꝫ filius ioas regis iſrl̃
in ſamaria. xl. et vno ãno: et fecit qḋ malũ eſt corã dño: nõ re
ceſſit ab oibus peccatis hieroboã filij nabath: vel melius.
c Qui lectõe cõprehẽſus. oſee. ſ. in titulo cũ regib⁹ iuda.
d Cũ pplo iſrael. no. ꝙ in libro iſto noie iſrael decẽ tribus ſi
gnantur: q2 cũ eſſent plures q̃ alie noie pris vocate ſũt: due a
lie tribus noie iuda. In quibuſdã biblijs ſcribitur hec notula
que ſequitur. Regule ſunt he ſub quib⁹ ſignificatõib⁹ noim ad
quas trib⁹ p ꝓphetas ſermo dñi dirigat̃: quotienſcunqꝫ ad. x.
trib⁹ tendit ꝓphia: ſub his noib⁹ deſignãtur. i. ephraꝫ ſama-
ria: iſrl̃: ioſeph: ieꝫrahel: bethel et bethauen: et interdũ Iacob q̃ñ
aũt ad duas loquitur tribus ſub his noib⁹ ſermo ꝓfert̃: iuda:
hieruſm: bẽiamin: dom⁹ dauid: et interdũ iacob. Aliquotiẽs ãt
iſrael ad totas. xij. tribus refertur. e In loco certe: vel cer
to vel melius terre. f Fuerat ꝓfuſus. iij. reg. xxi.
g Patris. i. paui. ſic Dañ. v. nabucho. Pater tuus. i. auus
tuus: more ſcripture que ſepe auos et ꝓauos patres vocat. ſꝫ
ꝓprio põitur genealogia h Redũdatur⁹ ſignificatur. i. h̃
videt̃ dñs iniuſte egiſſe cũ iehu: nõ eñ peccauit in effuſiõe ſan
guinis naboth: imo meruit vidicãdo eũ. vnde. iiij. reg. x. Quia
ſtudioſe egiſti qḋ rectuꝫ erat et placebat in oculis meis: et oĩa q̃
erãt in corde meo feciſti cõtra achab: filij tui vſqꝫ ad quartã ge
nerationẽꝫ ſedebũt ſup thronũ iſrael. rñdeo h̃ p ſilẽ dictũ ẽ: q2 ſic
illi puniti ſũt: q2 Naboth interfecerũt: ſic et iſti q2 dñm dereliq̃
rũt: vñ, iiij. Reg. x. Porro iehu nõ cuſtodiuit vt ãbularet i lege

dei iſrael. i Domui autem iude. Hic tangitur ꝓmiſſio fa
cta bonis k Miſericordia lectōe cōprehenſa.i.tota miſeri
cordia: ſm q legit.iiij.reg.xx. De manu regis aſſyrioꝝ libera
bo te.⁊.iiij.reg.xix.in multis locis. l Ob hoc.i.propter h.
m Promiſſa eſt.i.facta ꝓmiſſio liberatōnis. Quia ezechias ⁊c.
aliter exponit.

k Miſericordia lectōe cōpħenſa.ſ.de qua legitur Oſee.i. Domui iuda miſerebor: ⁊ ſaluabo eos in dño deo ſuo. hec ſaluatio legitur iiij.reg.xix. Qñ vna nocte perſ[?]caſſati caſtris aſſyrioꝝ.clxxxv.milia.
l Ob hoc ſꝫ.
m Promiſſa eſt miſericordia.

monſtrat Explicit prologus
Incipit argumētū in eundeꝫ.
O See crebro nominat e
phrai: ſamariā ioſeph:
iezrahel: ⁊ vxorē fornica
riā: ⁊ fornicationis filios: ⁊ adulte
ram cubiculo clauſam mariti mul
to tpe ſedere viduam ⁊ ſub veſte
lugubri viri ad ſe reditum preſto
lari. Explicit argumentum.

n Quia ezechias ⁊c. ſublatis ydolis.iiij.reg.xviij.
o Pater eius.achaꝫ. p Templū dei purgaſſe. per eiectio
nē ſordium.⁊ ex hoc purificatū: vnde ſubditur. q Et puri
ficaſſe.ij.parali.xxix. Mūdate domū dñi dei patrū noſtroꝝ ⁊
auferte omnem immūdiciam de omni ſanctuario.

Explicit expoſitio iſtius ꝓlogi. Incipit poſtilla Ni
colai de lyra ſuper oſeam ꝓphetam.

Uodecim prophetarum oſſa pullulant de loco
ſuo. Eccle.xlix. Sicut in libro pſalmoꝝ pſalmi
a diuerſis auctoribus cōpoſiti in vno libro cō
plectūtur: qui dicit liber pſalmoꝝ: vt ibidē fuit
plenius declaratū: ſic ꝓphetie duodecī ꝓphe
taꝝ in hoc libro reponūtur qui dicit liber duo
decim ꝓphetaꝝ: de quo pōt accipi verbū ꝓpoſitū: duodecim ꝓ
phetaꝝ oſſa ⁊c. In q duo notātur i generali.ſ. auctoꝝ qualitas
cū dicitur. Duodecim ꝓphetaꝝ oſſa pullulant. ⁊ libri huiꝰ vni
tas: cū dicitur. de loco ſuo. q: hic coartantur q̄ſi in vno loco. Cir
ca primū in.xij. ꝓphetis q̄tuor fuiſſe notātur.ſ. numerꝰ cōueni
ens: ibi. duodecim viſus inſpiciēs. Prophetaꝝ virtus ſtabili
ens. Oſſa ⁊ fructꝰ ꝓſiliens. Pullulant. Circa primus ſatis pꝫ
ex noie q numerus duodenarius ex denario ⁊ binario ꝯponit.
Per denariū vero.x. ꝑcepta decalogi: p binariū aūt dilectio dei
⁊ ꝓximi deſignātur. Iſte prophe.x. ꝑcepta decalogi ex dilectōe
dei ⁊ ꝓximi ſeruauerūt: ⁊ alios ad hanc obſeruantiā efficaciter
induxerūt. vt pꝫ ex ꝓceſſu huius libri: propter qd ſub numero
duodenario cōuenienter colligūtur: ⁊ iō in.xij. patriarchis figu
rant. q: tanq patres fideles ppl'i ipſū ad obſeruātiā decalogi
ex charitate dei ⁊ ꝓximi verbis ⁊ opibus inuitauerūt: ideo de
ipſis poteſt dici illd Gen.xxxv. Erāt filij iacob duodecī. Per
iacob qui ſupplātator interpretatur: ipſe deꝰ oibus preſidens ⁊
ſub pedibus ſuis tenēs intelligit: cuius filij per adoptiōis gra
tiā fuerūt iſti.xij. prophete. ⁊ ſic pꝫ primū. Circa ſm cōſideran
dū q ſicut viſus corpalis ſtat ad ſupficiē viſi corporis: ⁊ vltra
nō progredit: ſic intellectus naturali cognitōe ſtat ad illud qd
ex ſenſibilibꝰ pōt cognoſci nec vltra pōt ꝓgredi. Sꝫ intellectꝰ
ꝓpheticus lumine diuino cōfortatꝰ ꝓgredit vltra.ſ. ad cogno
ſcēdū futura cōtingētia: cordiū occulta ⁊ ſilia: ſicut plenꝰ fuit
declaratū in principio libri pſalmoꝝ: ⁊ iō prophete āntiq̄tus ap
pellabātur vidētes: q: videbāt illa que alijs erāt occulta. ſꝫ qd
dicitur.i.reg.ix. Qui eñ propheta dicitur hodie vocabat olim
vidēs. verūtñ q: hoc fiebat virtute diuina: ideo dicit.ij. Petri
i.ca. Nō voluntate hūana allata eſt aliqñ prophetia: ſed ſpiri
tuſancto inſpirati locuti ſunt ſancti dei hoies: ⁊ ſic pꝫ ſm. Cir
ca tertiū ſciēdū q accipiēdo generaliter eccleſiā. Una eſt ve.te.
ac noui: ſm q dicit Greg. omelia.vij. Quis patriſfamilias re
gnus ſimilitudinē tenet q̄ cōditor noſter: qui eos quos condi
dit ſic poſſidet ſicut dñs ſubditos in domo: qui hꝫ vineam vni
uerſalē.ſ. eccleſiā. que a prio abel iuſto vſqꝫ ad vltimū electū q

in fine mūdi naſciturus ē quot ſanctos protulit quaſi tot palmites mi
ſit: ⁊ ſicut eſt vna eccleſia ſic eſt vnum eccleſie corpꝰ. huiꝰ aūt corporis
robur tēpore veteris teſtamēti cōſtitit in ſanctis prophetis: propt qd
merito dicitur: huiꝰ corpis oſſa. Et iō in pſona huiꝰ corpis dicit my
ſtice ſanctꝰ iob. Oſſibꝰ ⁊ neruis cōpegiſti me. Quia corpꝰ eccleſie ve
teris teſta. cōpactū fuit
⁊ fortificatū p ſanctos
prophetas: qui pro ve
ritate ſi. dei ⁊ moꝝ ꝯſtā
ter ſteterūt cōtra ydola
tras: ⁊ plures eorū per
martiriū tranſierunt: vt
amos ⁊ eſaias: ⁊ plu
res alij: ⁊ ideo merito
dicūtur oſſa propt actū
fortitudinis: ⁊ etiā ner
ui propter cōnexionem
charitatis: ⁊ ſic pꝫ terti
um. Circa quartū conſi
derandū q.xij. prophe
te non ſolū in vita verbō
⁊ exemplis fecerūt fru

Incipit liber oſee prophete.
Capitulum.j.
V Erbūᵃ dñi qd factū
ē ad oſeeᵇ filiū beeri
in diebusᶜ ozie: ioa
than: achaꝫ: ezechie
regum iuda: ⁊ inᵈ diebꝰ hieroboā
filii ioas regis iſrael. Pricipiumᵉ
loquēdi domino in oſee. Et dixit
dominus ad oſee Vadeᶠ ſume ti

ctum optimum: ſed etiam poſt mortem: ⁊ facient vſqꝫ ad finem mundi
per doctrinā eorum in hoc libro contentā: propter qd merito dicuntur
continue pullulare: propt qd de quolibet eorū pōt dici illd. Eccl'.l.c.
Quaſi oliua pullulans: ⁊ quaſi cupreſſus in altitudinē ſe extollens.
Per pullulationē oliue intelligitur fructificatio pinguedinis gratie i
vita pſenti: ⁊ per altitudinē cypreſſi cōſecutio beatitudinis in futuro:
⁊ vtrūqꝫ conſequūtur fideles vitā eoꝝ imitando ⁊ doctrinā implendo
⁊ patet quartū ⁊ per cōſequēs tota pars pria principalis. Circa ſcdꝫ
in quo notat libri vnitas cōſiderandū q iſti duodecim prophete vno
ſpiritu fuerunt inſpirati: ⁊ ad vnū finem ſimilit ordinati: ⁊ ad inuicē
charitate vniti: propter qd decēter ſunt in eodē libro collocati q̄tum
ad eoꝝ doctrinā: qd notatur in vnitate loci cū dicitur. De ſuo loco. de
quo pōt exponi qd dicitur Iob.xxviij. Auro locus eſt in quo ꝯflatur
in ſacra ſcriptura: per auꝝ intelligit ſapiētia diuina que fuit i iſtis pro
phetis. ⁊ ſicut minera auri pluribus portōibus colligit ⁊ in vna for
nace ad ꝯflādū pōitur ⁊ ſic in vnam maſſaꝫ redigit: ſic ſapiētia diuina
in iſtis pluribus propheꝫ refulgens in hoc libro colligit ad inſtructi
onem fideliū vt in pſenti cognoſcāt deuꝫ per fidē: ⁊ in futuro per aptā
viſionē ad quā nos pducat qui cū patre ⁊ ſpūſctō viuit et regnat in ſe
cula ſeculoꝝ Amen.

In prologo.xii. prophetarum vbi dicitur. Sicut i libro pſalmoꝝ
pſalmi a diuerſis auctoribꝰ compoſiti ⁊c.

Additio.

S Ecundū ſniam beati augu. oīm pſalmoꝝ in pſalterio cōten
toꝝ auctor fuit ipſe dauid: licꝫ quidā pſalmi ab alijs intitu
lentur: vt aſaph ⁊ filiis chore: ⁊ hmōi. que quidē ſententia
lꝫ eñ ab aliquibꝰ cōtradicatur: nihilominꝰ probabilior videt ⁊ verior:
prout ſufficiēter fuit declaratū in additiōibꝰ ſup pſ.i. Replica.
In pfatione.xii. prophetaꝝ poſtil. dicit. Sicut pſalmi a plu
ribus editi cōtinentur in vno libro pſalmoꝝ. ita iſte prophe
tie ponūt in vno libro prophetaꝝ. Contra quod Burgeñ.
dicit oīm pſalmoꝝ dauid fuiſſe auctorē ſm opiniones beati
augu. Quid aūt mihi videat ad concordādū opiniōes ſanctoꝝ do
ctoꝝ Aug. ⁊ Hiero. vide ſupra circa primus pſalmum in correctorio.

Capitulum.i.

V Erbū dñi. liber iſte in.xii. partes diuiditur: ſꝫ.xii. pro
phetas: ⁊ ſunt partes note. pria aūt pars in qua conti
netur prophetia oſee diuidit in prohemiū ⁊ tractatus
qui incipit ibi. Pricipiū loquēdi. In prohemio prio
oſtēditur prophete genꝰ: cū dicitur. b Ad oſee. fi
liū beeri. ⁊ fuit iſte beeri propheta ſicut ⁊ filius licꝫ eiꝰ prophetia non
hēatur: ſicut nec de multis aliis qui tñ in ſcriptura prophete noiant.
hñt eñ prophete pro regula: q qñ in principio alicuiꝰ prophete pris
nomē exprimit: prophetā fuiſſe intelligitur. ſcdo oſtēditur prophetie
tēpus: cū dicitur c In diebꝰ ozie ioathan achaꝫ ⁊ ezechie regum
iuda. tēporibꝰ eñ iſtoꝝ quatuor prophetauit. d In diebꝰ hiero
boā filii ioas. iſte eñ hieroboā fuit rex iſrael et noiatur hic: q: regna
uit cū ozia rege iuda.xiiii. annis. e Pricipiū. Hic incipit tractatꝰ
et diuiditur in duas partes: q: prio prophetat nō ſolū verbis ſed etiā

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg